

Sygn. akt I ACa 751/12

Sygn. akt I ACa 888/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Dariusz Rystał (spr.)
Sędziowie:	SA Maria Iwankiewicz SA Edyta Buczkowska-Żuk
Protokolant:	sekr. sądowy Justyna Kotlicka

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2013 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w Z.

przeciwko "B." Spółce Akcyjnej (...)

w S.

o ustalenie i zapłatę

oraz sprawę z powództwa "B." Spółki Akcyjnej (...) w S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w Z.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki i pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 24 sierpnia 2012 r., sygn. akt VIII GC 108/11

uchyla oba zaskarżone wyroki i przekazuje sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA M. Iwankiewicz SSA Dariusz Rystał SSA E. Buczkowska-Żuk

Sygn. akt I ACa 751/12

I ACa 888/12

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka akcyjna w Z. wniosła o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku zawartej z „B.” spółką akcyjną (...) w S., zasądzenie kwoty 76.000 zł oraz o orzeczenie o kosztach procesu.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o jego oddalenie i orzeczenie o kosztach procesu.

W dniu 10 grudnia 2010 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił powództwo i obciążył stronę powodową kosztami procesu.

W odrębnym pozwie „B.” spółka akcyjna (...) w S. wniosła o zasądzenie od (...) spółki akcyjnej w Z. kwoty 292.880 złotych z ustawowymi odsetkami od poszczególnych kwot oraz o orzeczenie o kosztach procesu.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o odrzucenie pozwu, a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku o oddalenie powództwa i orzeczenie o kosztach procesu. Postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2009 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zarządził połączenie powyższych spraw w celu ich łącznego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2010r. Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił powództwo spółki (...) przeciwko spółce „B.” o ustalenie i zapłatę, obciążając powódkę obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanej w kwocie 7200 zł. Wyrokiem wydanym w tym samym dniu Sąd Okręgowy w Szczecinie uwzględnił w całości powództwo spółki „B.” przeciwko spółce (...) i zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 26.443 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2011 roku uchylił zaskarżone wyroki i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy wyrokiem z dnia 24 sierpnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił powództwo oraz zasądził od powódki (...) spółki akcyjnej w Z. na rzecz pozwanej „B.” spółki akcyjnej (...) w S. kwotę 19.800 złotych tytułem kosztów procesu.

Wyrokiem wydanym w tym samym dniu Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od pozwanej (...) spółki akcyjnej w Z. na rzecz powódki „B.” spółki akcyjnej (...) w S. kwotę 294.880 złotych z ustawowymi odsetkami od kwot 16.720 złotych od dnia 15 października 2008 r.; 92.720 złotych od dnia 15 listopada 2008 r.; 92.720 złotych od dnia 13 grudnia 2008 r.; 92.720 złotych od dnia 15 stycznia 2009 roku; zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 39.043 złotych tytułem kosztów procesu.

Podstawę rozstrzygnięć stanowiły następujące ustalenia i wnioski:

Spółka (...) została zawiązana w dniu 8 lipca 2008 roku, zaś wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 4 sierpnia 2008 roku. Zamiarem powódki było m.in. prowadzenie działalności związanej z biopaliwami. Prezesem zarządu powódki był G. Ś.; od 17 października 2008 roku jest nim N. K..

Przedmiotem działalności pozwanej jest m.in. przeładunek, magazynowanie i przechowywanie towarów; posiada koncesję na magazynowanie paliw ciekłych do dnia 10 sierpnia 2011 roku.

W dniu 15 sierpnia 2008 roku strony zawarły umowę, przedmiotem której było świadczenie usług przeładowniczych i wynajmu zbiornika nr 7 o pojemności 3.600 m² i zbiorników nr 10, 11, 12, 13 o łącznej pojemności 1.112 m² mających status miejsca czasowego składowania, będących własnością pozwanej.

Powódka oświadczyła, że na podstawie niniejszej umowy wystąpi do właściwego Naczelnika Urzędu Celnego z wnioskiem o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie Składu Podatkowego i zobowiązała się do prowadzenia działalności

zgodnie z regulaminem funkcjonowania zatwierdzonym przez właściwego Naczelnika Urzędu Celnego. W miejscu oświadczenia powódki o posiadaniu koncesji na obrót paliwami ciekłymi nie wpisano numeru koncesji.

Strony ustaliły, że wynagrodzenie m.in. za przeładunek w relacji statek - zbiornik - autocysterny będzie wynosiło 19 zł/t. W § 7 strony ustaliły gwarantowaną minimalną wielkość przeładunkową na 4.000 ton, zaś w przypadku niewywiązywania się powódki z gwarantowanych minimalnych ilości powódka miała zapłacić pozwanej kwotę stanowiącą równowartość ilości niedostarczonych miesięcznie ton pomnożonych przez stawkę 19 zł/t (§ 10 pkt 2).

W § 11 pkt 2 ustalono, że umowa nabiera mocy prawnej od dnia wpłynięcia kaucji powódki w kwocie 76.000 zł na rachunek bankowy pozwanej.

W § 11 pkt 3 wskazano, że w okresie 3 miesięcy po uprawomocnieniu się umowy (...) dostarczy „B.” gwarancję bankową na zabezpieczenie należności „B.” wynikające z § 10 na kwotę 400.000 złotych.

W § 12 ustalono, że umowa wchodzi w życie od dnia 15 sierpnia 2008 roku i obowiązuje do 1 sierpnia 2017 roku, przy czym zobowiązania powódki w zakresie wynagrodzenia obowiązują od 1 września 2008 roku. Umowa wygasać miała automatycznie w sytuacji niedostarczenia gwarancji bankowej przez powódkę, zgodnie z § 11 pkt 3.

Powódka nie posiadała w chwili zawarcia umowy koncesji; zawarła powyższą umowę w celu wykazania w postępowaniu koncesyjnym możliwości technicznych gwarantujących prawidłowe wykonywanie działalności.

Prezes zarządu pozwanej polecił swojemu pracownikowi M. S. opróżnienie zbiorników wskazanych w umowie numer 7, 10, 11, 12 i 13 w połowie sierpnia 2008 roku. Przedstawiciel powoda oglądał zbiorniki i nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń co do ich stanu. Po opróżnieniu zbiorników sporządzono kartoteki zbiorników, dokumenty podpisywał M. S.. Tak postąpiono przed udostępnieniem zbiorników powodowi oraz po rozwiązaniu umowy z powodem. Zbiorniki pozostawały otwarte i nie można ich było zalać do czasu kontroli przez pracowników Urzędu Celnego. Do kontroli nie doszło, gdyż powódka nie ustanowiła składu podatkowego. Postanowienia dotyczące minimalnych gwarantowanych ilości były związane z pozostawianiem pozwanej w gotowości świadczenia usług. Zapis taki jest powszechny w umowach tego rodzaju, zawieranych przez pozwaną.

Zbiorniki oddane do dyspozycji powódce nie były wykorzystywane do innych celów. Powódka nie podstawiała żadnego towaru do przeładunku. Zbiorniki pozostawały w gotowości do wiosny 2009 roku. Pozwana przekazała powódce dokumenty niezbędne do założenia składu podatkowego. M. S. był przekonany, że powódka posiadała koncesję.

Powódka w dniu 10 września 2008 roku uiściła kaucję w kwocie 76.000 złotych. Nie złożyła jednak gwarancji bankowej.

Pismem z dnia 23 sierpnia 2006 roku pozwana wniosła o rozszerzenie wydanej koncesji o zbiorniki 10, 11, 12, 13. Pismem z dnia 8 lutego 2008 roku pozwana wniosła o rozszerzenie koncesji z 13.440 m³ na 15.440 m³

Decyzją z dnia 28 listopada 2008 roku Prezes URE zmienił decyzję o udzieleniu koncesji.

Pismem z dnia 1 października 2008 roku powódka złożyła wniosek do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o udzielenie koncesji na wytwarzanie, obrót i magazynowanie paliw ciekłych.

Pismem z dnia 14 października 2008 roku Prezes URE wezwał powódkę do nadesłania szeregu dokumentów i wyjaśnień, dotyczących wniosku, informując przy tym, że możliwości techniczne gwarantujące prawidłowe wykonywanie działalności koncesjonowanej będą przedmiotem dalszego postępowania, z uwagi na to, że zbiorniki wskazane przez powódkę zostały już przedstawione do wniosku pozwanej o rozszerzenie koncesji.

Pismem z dnia 22 października 2008 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wezwał spółkę „B.” do złożenia informacji, w których zbiornikach będzie wykonywał działalność w zakresie usługowego magazynowania paliw ciekłych, a to w związku powzięciem informacji o podpisaniu umowy ze spółką (...) w zakresie wynajmu zbiorników nr 7,10,11,12,13.

W odpowiedzi na to pismo „B.” S.A zwróciła się z prośbą o wycofanie zbiorników objętych wnioskiem J.W (...) S.A. z udzielonej na rzecz „B.” koncesji. Pozwana ma koncesję od 2001 roku i wcześniej niejednokrotnie występowała o rozszerzenie jej o nowe pojemności.

Pozwana wystawiła w dniu 30 września 2008 roku fakturę VAT (...) na kwotę 92.720 zł za niedostarczenie do terminalu masy przeładunkowej.

Pozwana wystawiła w dniu 31 października 2008 roku fakturę VAT (...) na kwotę 92.720 zł tytułem opłaty zgodnie z § 10 pkt 2 umowy.

Pozwana wystawiła w dniu 28 listopada 2008 roku fakturę VAT (...) na kwotę 92.720 zł tytułem opłaty zgodnie z § 10 pkt 2 umowy.

Pozwana wystawiła w dniu 31 grudnia 2008 roku fakturę VAT (...) na kwotę 92.720 zł tytułem opłaty zgodnie z § 10 pkt 2 umowy.

Pozwana pismem nadanym w dniu 16 stycznia 2009 roku wezwała powódkę do zapłaty kwoty 294.880 zł wynikającej z faktur (...), (...), (...), (...).

Pismem z dnia 26 stycznia 2010 roku powódka złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli o zawarciu umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku, jako złożonego pod wpływem błędu, tj. przeświadczenia powódki, że na podstawie tej umowy będzie mogła wykazać w postępowaniu koncesyjnym możliwości techniczne gwarantujące prawidłowe wykonywanie działalności. W oświadczeniu wskazano, że zbiorniki nie zostały przekazane powódce do wyłącznej dyspozycji, gdyż także pozwana wskazała je we wniosku o rozszerzenie koncesji.

Pismem z dnia 28 stycznia 2009 roku powódka, w odpowiedzi na wezwania zakwestionowała zasadność żądania, jednocześnie wskazała, że umowa wygasła po 3 miesiącach od wejścia jej w życie, zaś w dniu 26 stycznia 2009 roku złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli o zawarciu umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku ze względu na zawarcie jej pod wpływem błędu.

Na podstawie tych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo w zakresie żądania ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku oparte jest na przepisie art. 189 k.p.c.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że interes prawny nie istnieje w sytuacji, w której stronie przysługuje roszczenie o świadczenie; jest ono bowiem żądaniem dalej idącym, inkorporującym żądanie ustalenia. Skoro więc w pozwie wysunięto także żądanie zapłaty to powód nie ma interesu w żądaniu ustalenia. Z tych już względów żądanie ustalenia podlegało oddaleniu.

W ocenie Sądu Okręgowego okoliczność, że (...) S.A. nie miała w chwili zawarcia umowy koncesji na obrót paliwami ciekłymi, jak również zezwolenia na prowadzenie składu podatkowego, co uniemożliwiało jej wykonywanie działalności związanej z obrotem paliwami, w tym korzystanie ze zbiorników spółki „B.” i usług przeładunkowych, przez nią świadczonych, nie uzasadnia tezy o niemożliwości świadczenia w rozumieniu art. 387 § 1 k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego, były to okoliczności natury subiektywnej, stanowiące przeszkodę odnoszącą się jedynie do spółki (...); samej zaś realizacji umowy w sposób w niej przewidziany nie sposób uznać generalnie za niemożliwą.

Sąd pokreślił, że świadczenie (...) S.A. polegało na uiszczeniu przewidzianego umową wynagrodzenia, zaś świadczenie B. S.A. - na usługach przeładunkowych i oddaniu do używania zbiorników na paliwo. Nie ulega zatem wątpliwości, że świadczenia obydwu stron były obiektywnie możliwe.

Zdaniem Sądu Okręgowego, z powyższych względów nie miała istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczność, czy spółka „B.” wiedziała o braku koncesji po stronie (...).

W ocenie Sądu Okręgowego nieważności umowy nie uzasadnia fakt zawarcia w umowie niezgodnego z prawdą oświadczenia o posiadaniu przez spółkę (...) koncesji na obrót paliwami ciekłymi oraz zapisu o planowanym wystąpieniu przez nią z wnioskiem o zezwolenie na prowadzenie składu podatkowego.

Sąd pierwszej instancji uznał, że brak jest podstaw do przyjęcia, że tym samym spełniona została przesłanka sprzeczności umowy z powołanymi przez (...) S.A. przepisami regulującymi swobodę działalności gospodarczej, biokomponenty i biopaliwa ciekłe, podatek akcyzowy, czy też z prawem energetycznym. Wskazywane w odpowiedzi na pozew przepisy przewidują wymagania, od których uzależnione jest podjęcie działalności nimi regulowanej; sprzeczność z nimi zachodziłaby w sytuacji podjęcia przez spółkę działalności mimo braku wymaganych zezwoleń, czy też generalnie -niespełnienia wymaganych nimi przesłanek.

Zdaniem Sądu fakt zawarcia spornej umowy nie może być uznany jako zmierzający do obejścia prawa, skoro nie było wolą spółki (...) podejmowanie działalności wbrew wymogom stawianym przez powołane przepisy; faktycznie zresztą takiej działalności nie podjęła.

Sąd przy ponownym rozpoznaniu sprawy zgodnie z wytycznymi zawartymi w wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 kwietnia 2011 roku ponownie przesłuchał reprezentantów stron zawierających umowę z dnia 15 sierpnia 2008 roku, aby dokonać wykładni umowy zgodnie z regułami z art. 65 § 2 k.c. Strony konsekwentnie podtrzymywały swoje stanowisko. G. Ś. powołując się na datę zawarcia umowy oraz fakt zarejestrowania powodowej spółki na 11 dni przed datą zawarcia umowy wskazał, że umowa miała na celu uzyskania koncesji (dysponowanie tytułem prawnym do zbiorników, co jest niezbędne w procesowi koncesyjnym).

Wskazał także, że w dacie zawarcia umowy wypowiadał się mediach, że powodowa spółka zamierza urządzić skład podatkowy do czego niezbędna była koncesja. G. Ś. wskazał także, że powódka chciała wykonywać działalność w ramach składu podatkowego na owych zbiornikach, co wiązało się z rozpoczęciem i zakończeniem procesu koncesyjnego, a po zaprzestaniu przez świadka w połowie października 2008 roku funkcji członka zarządu powodowej spółki nie ma wiedzy co działo się z wnioskiem koncesyjnym. R. Ż. - reprezentant pozwanej spółki zaprzeczył aby miał on wiedzę o braku koncesji powoda, oraz, że celem umowy było korzystanie ze zbiorników przez powoda w związku z organizowaniem składu podatkowego. Obaj przesłuchani reprezentanci wskazali, że kaucja gwarancyjna oraz gwarancja bankowa miały na celu uwiarygodnienie powoda- jako nowego podmiotu gospodarczego.

W ocenie Sądu Okręgowego z powyższego wynika, że celem umowy było w istocie rozpoczęcie składu podatkowego i korzystanie ze zbiorników. Kwestia czy strona pozwana wiedziała o braku koncesji powoda oraz, że zawarta umowa miał umożliwić uzyskania koncesji poprzez posiadanie tytułu prawnego do zbiorników ma mniejsze znaczenie w sprawie, albowiem samo przez się nie pociąga nieważności umowy. Pozostaje to bowiem w ramach dozwolonego ryzyka gospodarczego. Niezasadnie strona powodowa podnosi zarzut pozorności oświadczeń woli przy zawarciu umowy. Zawarcie umowy nie miało jak to akcentuje strona powodowa jedynie na celu uzyskanie koncesji i utworzenie składu podatkowego, gdyż celem umowy było faktycznie wykonywanie składu podatkowego, a konieczność uzyskania wszelkich formalności stanowiło nie wyłączny cel, a jedynie środek do osiągnięcia celu (wykonywania czynności związanych ze składem podatkowym przy użyciu przedmiotowych zbiorników).

Nie zachodzi również, w ocenie Sądu Okręgowego, sprzeczność umowy z zasadami współzycia społecznego, której (...) S.A. upatrywała w niekorzystnych postanowieniach § 7 i 10 pkt 2, przewidujących wynagrodzenie za niewywiązanie się z minimalnej miesięcznej wielkości przeładunku. Trudno dopatrzeć się w szczególności braku ekwiwalentności świadczeń w tego typu uregulowaniu.

W celu zapewnienia realizacji umowy „B.” S.A. musiała bowiem pozostawić stanowiące przedmiot wynajmu zbiorniki do dyspozycji kontrahenta i sama również pozostawać w gotowości do świadczenia usług. Oczywiście jest zatem, że przedmiot wynajmu nie mógł być wykorzystany w tym czasie do innych celów; także i pracownicy spółki „B.”, co wyjaśnił świadek M. S. oraz jej reprezentant R. Ż., musieli liczyć się z tym, że (...) S.A. przystąpi do realizowania umowy,

co łączyłoby się z ograniczeniem wykonywania innych obowiązków. Naturze tego stosunku prawnego nie sprzeciwia się zatem fakt ustalenia wynagrodzenia za pozostawanie w gotowości do świadczenia usług.

To w gestii (...) leżało uzyskanie w jak najszybszym w terminie wymaganych zezwoleń i koncesji, tak, by móc realizować umowę z dnia 15 sierpnia 2008 r.; zawarcie umowy, mimo niespełnienia w danej chwili warunków niezbędnych do jej realizowania stanowiło jej ryzyko gospodarcze. Na spółce (...) spoczywał także obowiązek dokonania kalkulacji opłacalności tego przedsięwzięcia, przy uwzględnieniu czasu niezbędnego do uzyskania koncesji i zezwolenia na prowadzenie składu podatkowe. Okoliczność, iż post factum umowa ta oceniana jest przez spółkę jako „skrajnie niekorzystna”, nie oznacza, iż rzeczywiście naruszona została zasada ekwiwalentności świadczeń. Ocena ta uzależniona jest obecnie w znacznej mierze od działań samej spółki, w szczególności jej aktywności w zakresie uzyskania dokumentów niezbędnych do prowadzenia działalności w zakresie obrotu paliw.

Wobec tego sprzeczności z zasadami współzycia społecznego nie mogła także uzasadniać świadomość spółki „B.” co do tego, iż rozpoczęcie przez kontrahenta korzystania z jej usług może być odłożone w czasie. Jak już wcześniej wskazano, rzeczą samej spółki (...) była kalkulacja ryzyka gospodarczego z tym związanego.

Nieskuteczne było uchylenie się od skutków oświadczenia woli pismem (...) S.A. z dnia 26 stycznia 2009 roku. Sąd Okręgowy wskazał, że (...) S.A. powoływała się w swym oświadczeniu na okoliczności, które skłoniły ją do zawarcia umowy z dnia 15 sierpnia 2008 r., a mianowicie przeświadczenie, że będzie mogła w ten sposób wykazać w postępowaniu koncesyjnym możliwości techniczne gwarantujące prawidłowe wykonywanie działalności. W istocie zatem nie miał miejsca błąd co do treści czynności prawnej, a jedynie błąd co do pobudki, który w świetle przepisu art. 84 § 1 k.c. nie uprawnia do uchylenia się od skutków oświadczenia, złożonego pod jego wpływem.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, gołosłowny okazał się zarzut (...) S.A. co do tego, iż spółka B. S.A nie przekazała jej zbiorników do wyłącznej dyspozycji. Nie świadczy o tym w szczególności sam tylko fakt wskazania tych zbiorników we wniosku „B.” o rozszerzenie zakresu koncesji.

Z zeznań świadka M. S. jak również przesłuchania stron nie wynika, by kiedykolwiek doszło do sytuacji, w której (...) nie mogła korzystać ze zbiorników oddanych w najem, nie podejmowano prób sprawdzenia, czy faktycznie jest możliwe korzystanie ze zbiorników. (...) wystąpiła o koncesję dopiero w dniu 3 października 2008 roku (data wpływu wniosku do Kancelarii URE), a zatem prawie 2 miesiące po zawarciu umowy, spółka „B.” wycofała zaś zbiorniki będące przedmiotem umowy niezwłocznie po otrzymaniu wezwania z URE. Spółka „B.” poprzez zeznania świadka M. S. oraz przedłożone przy ponownym rozpoznaniu sprawy dokumenty (kartoteki i ewidencję zbiorników) wykazała, że udostępniła zbiorniki powódce.

Skoro zatem brak było podstaw do stwierdzenia nieważności umowy z dnia 15 sierpnia 2008 r. i nieskuteczne okazało się oświadczenie powódki o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli, nie zaistniały przesłanki za art. 410 § 2 k.p.c. pozwalające na zakwalifikowanie uiszczonej przez powódkę kaucji, jako świadczenia nienależnego.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy oddalił powództwo w tym zakresie.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek dowodowy strony powodowej o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczności szczegółowo wskazane w piśmie powoda z dnia 2 kwietnia 2012 roku, złożonego na rozprawie w dniu 2 kwietnia 2012 roku, uznając, że wniosek ten jest sprekludowany.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł Skoro powódka przegrała sprawę, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

W odniesieniu do roszczenia spółki „B.” Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo oparte jest na przepisie art. 354 § 1 k.c.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji gołosłowny okazał się zarzut (...) S.A. co do tego, iż spółka „B.” S.A. nie przekazała jej zbiorników do wyłącznej dyspozycji. Nie świadczy o tym w szczególności sam tylko fakt wskazania tych zbiorników we wniosku B. o rozszerzenie zakresu koncesji. Z zeznań świadka M. S. jak również przesłuchania stron nie wynika, by

kiedykolwiek doszło do sytuacji, w której (...) nie mogła korzystać ze zbiorników oddanych w najem, nie podejmowano prób sprawdzenia, czy faktycznie jest możliwe korzystanie ze zbiorników. (...) S.A. wystąpiła o koncesję dopiero w dniu 3 października 2008 r., a zatem prawie 2 miesiące po zawarciu umowy, spółka „B.” wycofała zaś zbiorniki będące przedmiotem umowy niezwłocznie po otrzymaniu wezwania z URE. Spółka (...) nie wykazała, by właśnie wątpliwości związane ze zbiornikami stały na przeszkodzie uzyskaniu przez nią koncesji. Spółka „B.” wykazała poprzez zeznania świadka M. S., oraz przedłożone przy ponownym rozpoznaniu sprawy dokumenty (kartoteki i ewidencje zbiorników) wykazała, że udostępniała powódce zbiorniki.

Sąd Okręgowy za zasadne uznał żądanie przez powódkę zapłaty w oparciu o postanowienia umowy, stwierdzając, że poza sporem pozostawał fakt, że spełnione zostały przesłanki z § 10 umowy uprawniające ją do wynagrodzenia. Zdaniem Sądu uzasadnione było żądanie wynagrodzenia za okres od 1 września do 30 września 2008 r., mimo iż kaucja wpłynęła na rachunek powódki dopiero w dniu 10 września 2008 r. W § 12 umowy w sposób jednoznaczny bowiem wskazano, że zobowiązania (...) S.A. wynikające z § 10 umowy obowiązują od dnia 1 września 2008 r.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie można też podzielić stanowiska pozwanej co do zawyżenia wynagrodzenia za grudzień 2008 r. Wprawdzie w świetle postanowień umowy „uprawomocniła się” ona w dniu 10 września 2008 r., kiedy to wpłacono kaucję w kwocie 76.000 zł, a zatem w ciągu 3 miesięcy od tego dnia pozwana zobowiązana była do dostarczenia gwarancji bankowej. Z zeznań reprezentanta R. Ż. wynika, że uprawomocnienie się umowy miało nastąpić od daty uiszczenia kaucji, która gdyby nie została spłacona, spowodowałaby skutek nieistnienia umowy. Brak dostarczenia gwarancji bankowej skutkował automatycznym wygaśnięciem umowy. Wejście w życie umowy w dacie określonej w § 12 to jest od dnia 15 sierpnia 2008 roku umożliwiło stronie powodowej korzystanie ze zbiorników, czyli posiadanie tytułu prawnego do zbiorników, co strona powodowa chciała wykorzystać w procesie koncesyjnym. Zatem umowa obowiązywała od dnia 15 sierpnia 2008 roku, nie uiszczenia kaucji, w wysokości miesięcznego gwarantowanego przeładunku umowa była by uważana za niezawartą. Bezsporne jest, że gwarancja taka nie została złożona w wymaganym terminie. Nie wyklucza to jednak, w ocenie sądu, zasadności żądania powódki za cały grudzień. Podkreślenia wymaga, że w § 7 umowy przewidziano gwarantowaną miesięczną wielkość przeładunku, a zatem, bez względu na to, do którego dnia grudnia obowiązywać miała umowa, pozwana winna zapłacić równowartość ilości nie dostarczonych miesięcznie ton pomnożonych przez stawkę 19 zł za tonę plus VAT (§ 10 pkt 2 umowy). Zauważyć trzeba, że ten sposób zakończenia współpracy stanowić mógł zaskoczenie dla powódki; inaczej niż w przypadku wypowiedzenia, gdzie strona ma szansę odpowiednio się przygotować do nowej sytuacji i np. zagospodarować zbiorniki będące przedmiotem wynajmu w inny sposób. W tym przypadku powódka do ostatniego dnia 3 - miesięcznego okresu winna się liczyć z wpłatą kaucji. Uzasadnione jest zatem żądanie należności za całą miesięczną wielkość przeładunku.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo w całości. W oparciu o przepis art. 481 k.c. orzekł o odsetkach.

Stosownie do wyniku postępowania Sąd obciążył (...) kosztami w obu sprawach.

Apelacje od obu wyroków, złożyła spółka (...) S.A. w Z., zaskarżając je w całości oraz zarzucając:

- naruszenie art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 354 § 1 k.p.c. i art. 233 § 1 i 2 k.p.c. poprzez dowolne i sprzeczne z przeprowadzonymi w toku postępowania dowodami, a także sprzeczne z wolą stron dokonanie wykładni zawartej umowy i przyjęcie, iż celem umowy stron było rozpoczęcie świadczenia usług przez „B.” S.A. oraz udostępnienie zbiorników, a nie wyłącznie umożliwienie (...) spełnienie wymogów formalnych do uzyskania koncesji i dopiero po uzyskaniu koncesji rozpoczęcie świadczenia usług przez „B.” S.A., a w konsekwencji nieuzasadnione przyjęcie, że spółce „B.” S.A. przysługuje roszczenie o zapłatę za świadczone usługi i wynajem zbiorników za okres od września do grudnia 2008 r.;

- naruszenie art. 5 k.c. poprzez przyjęcie, że umowa stron nie narusza zasad współzycia społecznego oraz że świadczenia stron były ekwiwalentne;

- naruszenie art. 387 k.c. poprzez nie uznanie, że w niniejszej sprawie nie zachodził przypadek niemożliwości świadczenia, z uwagi na wiadomy obu stronom brak koncesji (...) na obrót paliwami;

- naruszenie art. 479⁽¹²⁾ § 1 k.p.c. poprzez dopuszczenie i przeprowadzenie sprekludowanych dowodów złożonych przez B. S.A. dopiero podczas ponownego rozpoznania sprawy przez Sąd Okręgowy w Szczecinie wraz z pismem z dnia 18 października 2011 r., a w konsekwencji dokonanie ustaleń w oparciu o dowody, które nie powinny zostać zaliczone w poczet materiału dowodowego;

- naruszenie art. 217 § 2 w zw. z art. 227 oraz art. 328 § 2 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku (...) o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego posiadającego wiedzę specjalną z zakresu produktów naftowych na okoliczność: ustalenia, czy pozwana „B.” S.A. przekazała spółce (...) do wyłącznej dyspozycji zbiorniki, o których mowa w umowie stron z dnia 22 sierpnia 2008 r. oraz ustalenia, czy B. S.A. wykorzystywała przedmiotowe zbiorniki po dacie, w której zbiorniki te miały być przekazane do wyłącznej dyspozycji (...) - na własne potrzeby, tj. w celu ich udostępniania innym podmiotom niż (...), który to dowód został wskazany w piśmie procesowym (...) z dnia 20 kwietnia 2012 r., jako reakcja na dopuszczenie przez Sąd dowodów spóźnionych przedstawionych przez „B.” S.A. w piśmie z dnia 18 października 2011 r.;

- naruszenie art. 98 § 1 w zw. z art. 108 § 2 k.p.c. poprzez zasądzenie od powoda (...) na rzecz pozwanego „B.” S.A. kwoty 19.800 zł tytułem kosztów procesu oraz poprzez zasądzenie od pozwanego (...) na rzecz powoda „B.” S.A. kwoty 39.043 zł tytułem kosztów procesu.

Apelująca wniosła o zmianę wyroków poprzez zasądzenie od pozwanego „B.” S.A. (...) w S. na rzecz powoda (...) S.A. kwoty 76.000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10.09.2008 r. do dnia zapłaty, zasądzenie od pozwanego „B.” S.A. (...) w S. na rzecz powoda (...) S.A. zwrotu pełnych kosztów postępowania sądowego we wszystkich instancjach, w tym również kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych oraz poprzez oddalenie powództwa „B.” S.A. (...) w S. oraz zasądzenie od powoda na rzecz (...) S.A. „B.” S.A. (...) w S. zwrotu pełnych kosztów postępowania sądowego we wszystkich instancjach, w tym również kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Strona przeciwna wniosła o oddalenie tych apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 13 maja 2011 roku na podstawie art. 219 k.p.c. sprawy zostały połączone do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje okazały się zasadne o tyle, że koniecznym stało się uchylenie obu wyroków i przekazanie spraw do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Dla oceny zasadności zarzutów i wniosków podniesionych w apelacji należy w tym miejscu przesądzić, jaki jest zakres związania Sądu pierwszej instancji ponownie rozpoznającego sprawę oraz obecnie Sądu Odwoławczego stanowiskiem wyrażonym w wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 kwietnia 2011 roku, sygn. akt I ACa 147/11 uchylającym zaskarżone wyroki i przekazującym sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Zgodnie z brzmieniem art. 386 § 6 zd. 1 k.p.c. ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiążą zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Ocena prawna zawarta w wyroku sądu drugiej instancji przekazującym sprawę do ponownego rozpoznania obejmuje dokonaną przez ten sąd wykładnię zastosowanych przepisów prawa materialnego i procesowego.

Ogólnie można stwierdzić, że wiążąca może być tylko ta wykładnia zawarta w uchylającym orzeczeniu sądu odwoławczego, której logiczną konsekwencją było uchylene orzeczenia sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania bądź uznanie pewnego zarzutu apelacyjnego za nieuzasadniony.

Wskazania co do dalszego postępowania wyznaczają sądowni pierwszej instancji główne sfery działalności, przede wszystkim w zakresie postępowania dowodowego.

Przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sąd Apelacyjny wskazał, że do oceny roszczeń stron konieczne było ustalenie rzeczywistej treści umowy, a zatem tego, jak była wola stron ukształtowania stosunku oraz poszczególnych praw i obowiązków stron. Skarżąca konsekwentnie podnosiła okoliczność, iż zawarcie niniejszej umowy miało na celu umożliwienie jej uzyskania wymaganej koncesji. Spółka powstała niedługo przed podpisaniem umowy, argumentacja ta nie jest więc pozbawiona logiki, a dodatkowo potwierdzają ją zeznania świadka G. Ś.. Argumentów skarżącej nie można pominąć, albowiem zgodnie z art. 65 § 2 k.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

Sąd Apelacyjny uznał, że przeprowadzenie wykładni umowy według tych zasad jest niezbędne wobec użycia w umowie niejasnych sformułowań oraz wprowadzenia regulacji pozwalających na różnorodne interpretacje. Strony w § 11 pkt 2 umowy postanowiły, że „umowa nabiera mocy prawnej od dnia wpłynięcia kaucji”. Z treści umowy nie wynika, jaka jest relacja tego postanowienia w stosunku do postanowienia z § 12 określającego wejście umowy w życie i początek obowiązku świadczenia przez spółkę (...). Nie można też wyłącznie na podstawie tekstu umowy wywieść, wpływu sankcji określonej w § 12 dotyczącej gwarancji bankowej na zakres świadczeń (...) wynikających z gwarantowanej minimalnej miesięcznej wielkości przeładunku, a tym samym przyjęcia przez Sąd I instancji, że zapłata należy się za cały miesiąc grudzień, mimo iż z treści umowy wynikałoby, iż wygasła ona 10 grudnia. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, poza brakiem zbadania woli stron co do ukształtowania umowy, nie może znaleźć akceptacji ocena, że spółka „B.” zrealizowała umowę w sposób skutkujący powstaniem po stronie przeciwnej obowiązku zapłaty. Stosownie do § 1 umowy obowiązkiem „B.” było przekazanie wyszczególnionych zbiorników do wyłącznej dyspozycji (...) do dnia 31 sierpnia 2008 r. Wykazanie, że warunek ten został spełniony – stosownie do art. 6 k.c. – obciążało spółkę B., ona to bowiem wywodziła z niej korzystne dla siebie skutki prawne naliczając na jej podstawie wynagrodzenie, ujęte w dołączonych do pozwu fakturach, którego dochodzi w sprawie.

Sąd Apelacyjny wskazał, że spółka „B.” powinna była wykazać, że stosownie do postanowień umowy wydała do wyłącznego korzystania przez spółkę (...) określone umowa zbiorniki. Dopiero w dalszej kolejności rozpatrzeniu podlegał zarzut spółki (...), że nie miała ona możliwości wyłącznego dysponowania zbiornikami. Okoliczność ta jest o tyle istotna, że pojemność zbiorników wskazana w umowie nie odpowiadała ich faktycznej wielkości, a nadto bezspornym jest też, że zbiorniki te, w okresie obowiązywania umowy, „B.” ujęła we własnym wniosku o rozszerzenie koncesji.

Sąd Apelacyjny wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu Sąd Okręgowy uwzględniając całokształt okoliczności sprawy, na podstawie wszechstronnej oceny dowodów, dokona wykładni umowy stron – w razie potrzeby uzupełniając, poprzez bardziej szczegółowe przesłuchanie dotychczas przesłuchane osoby, postępowania dowodowe na okoliczności ustalenia rzeczywistej woli stron co do sposobu ukształtowania stosunku prawnego. W szczególności Sąd powinien ustalić, co strony rozumiały przez „uprawomocnienie się” umowy oraz to jakie konsekwencje dla zakresu obowiązku zapłaty wynagrodzenia za najem miała data uiszczenia kaucji oraz brak dostarczenia gwarancji bankowej w przewidzianym umową terminie. Sąd w oparciu o zebrany materiał dowodowy, oceniony zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c., powinien dokonać weryfikacji, czy spółka „B.” wypełniła obowiązek wydania zbiorników do wyłącznej dyspozycji strony przeciwnej, odnieść się do pominiętego wniosku dowodowego spółki (...) i odpowiednio do potrzeb dopuścić ten dowód. Następnie Sąd powinien ocenić zgłoszone żądania na podstawie poczynionych ustaleń, w granicach zakreślonych ustawą.

Orzekając ponownie w sprawie Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że obecnie sąd odwoławczy nie ogranicza się do kontroli sądu pierwszej instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a kontrolując prawidłowość zaskarżonego orzeczenia, pełni również funkcję sądu merytorycznego, który może rozpoznać sprawę od początku, uzupełnić materiał dowodowy lub powtórzyć już przeprowadzone dowody, a także poczynić samodzielnie ustalenia na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w I instancji.

Z drugiej jednak strony rozważając rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy Sąd Odwoławczy miał na uwadze iż zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c. sąd drugiej instancji obligatoryjnie uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania w razie stwierdzenia nieważności postępowania (§ 2) a fakultatywnie - może uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (§ 4). Jakkolwiek skorzystanie ze sposobu rozstrzygnięcia przewidzianego w art. 386 § 4 k.p.c. pozostawiono uznaniu sądu drugiej instancji, to możliwość uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania jest ograniczona do sytuacji, gdy sąd ten uzna apelację za zasadną merytorycznie i jednocześnie stwierdzi brak podstaw do wydania orzeczenia reformatoryjnego. Innymi słowy, rozstrzygnięcie o uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania następuje w razie stwierdzenia takich wad orzeczenia w postępowaniu sądu pierwszej instancji, których sąd drugiej instancji nie może sam usunąć, wydając wyrok reformatoryjny. Oznacza to, że w pierwszej kolejności sąd drugiej instancji powinien dokonać zmiany orzeczenia sądu pierwszej instancji (orzec reformatoryjnie), a dopiero w dalszej kolejności - w razie wystąpienia przesłanek powołanych w art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c. - uchylić wyrok i przekazać sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (orzec kasatoryjne). Prowadzenie przez sąd drugiej instancji uzupełniającego postępowania dowodowego i orzekanie reformatoryjne powinny stanowić regułę, albowiem przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania znacznie przedłuża czas postępowania dowodowego.

Jednakże w niniejszej sprawie nie było możliwości wydania orzeczenia reformatoryjnego z uwagi na ponowne nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy.

Nierozpoznanie istoty sprawy - w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. - oznacza zaniechanie przez sąd pierwszej instancji zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominięcie merytorycznych zarzutów pozwanego (wyrok SN z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22 oraz niepubl. wyrok SN z dnia 4 sierpnia 1999 r., II CKN 498/99 i postanowienie SN z dnia 25 sierpnia 1999 r., III CKN 527/99). Sytuacja taka zaistniała zaś w sprawie niniejszej i została stwierdzona przez Sąd Apelacyjny.

Również uzasadnienia zaskarżanych orzeczeń nie czynią zadość wymogom określonym w art. 328 § 2 k.p.c., zgodnie z którym uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Z ujęcia redakcyjnego art. 328 § 2 k.p.c. wynika, że punktem wyjścia dla przedstawienia w motywach pisemnych uzasadnienia wyroku koncepcji prawnej rozstrzygnięcia sprawy powinny być poczynione ustalenia faktyczne. Ustalenia mają zaś odpowiadać postulatowi jasności i kategoryczności. W uzasadnieniu wyroku musi znaleźć odzwierciedlenie dokonany wybór określonych przepisów, ustalenie w drodze wykładni ich znaczenia i zastosowanie norm prawnych w związku z poczynionymi ustaleniami faktycznymi. Nie można dokonać analizy, czy sąd prawidłowo ocenił materiał dowodowy, jeżeli ocena ta nie została przedstawiona w uzasadnieniu orzeczenia (nie wskazano, jakich ustaleń sąd dokonał i na

podstawie jakich dowodów oraz dlaczego nie uwzględnił niektórych dowodów, odmawiając im wiary lub mocy dowodowej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2005 roku I UK 49/05).

W wyroku z dnia 14 listopada 2001 r., (II CKN 459/99) Sąd Najwyższy wskazał, że kodeks postępowania cywilnego przewiduje - w toku procesu decyzyjnego, którego ostatecznym rezultatem jest wydane orzeczenie - określoną chronologię zdarzeń, w ramach której cały proces myślowy, a następnie decyzyjny kończy się sporządzeniem sentencji orzeczenia. Pisemne uzasadnienie stanowi w istocie ujęte w ramy proceduralne (art. 328 § 2 k.p.c.) sprawozdanie z tego zakończonego procesu myślowego i decyzyjnego.

Jak wskazuje analiza uzasadnień sporządzonych przez Sąd I instancji, nie odpowiadają one powyższym wymogom, uniemożliwiając odtworzenie toku rozumowania Sądu Okręgowego, który doprowadził do wydania kwestionowanych rozstrzygnięć. Zauważyć należy, że uzasadnienia zaskarżonych wyroków w dużej części stanowią powtórzenie poprzednich uzasadnień Sądu pierwszej instancji.

Uzasadnienia zaskarżonych wyroków nie zawierają pełnych ustaleń faktycznych, w tym wskazania dowodów, na których Sąd oparł swoje orzeczenie.

I tak m.in: nie wskazano na podstawie jakich dowodów Sąd uznał, że zawarta przez strony umowa z dnia 15 sierpnia 2008 roku była ważna, w szczególności, że nie zachodziła niemożliwość świadczenia oraz, że spółka „B.” wykonała obowiązek wydania do wyłącznego korzystania przez spółkę (...) określonych w umowie stron zbiorników.

Zdecydowanie nie czyni temu zadość ograniczenie się Sądu pierwszej instancji do stwierdzenia, że

okoliczność, iż (...) S.A. nie miała w chwili zawarcia umowy koncesji na obrót paliwami ciekłymi, jak również zezwolenia na prowadzenie składu podatkowego, co uniemożliwiało jej wykonywanie działalności związanej z obrotem paliwami, w tym korzystanie ze zbiorników spółki „B.” i usług przeładunkowych, przez nią świadczonych, nie uzasadnia tezy o niemożliwości świadczenia w rozumieniu art. 387 § 1 k.c. oraz, że skoro świadczenie (...) S.A. polegało na uiszczeniu przewidzianego umową wynagrodzenia, zaś świadczenie „B.” S.A - na usługach przeładunkowych i oddaniu do używania zbiorników na paliwo, to nie ulega wątpliwości, że świadczenia obydwu stron były obiektywnie możliwe.

Niewystarczające i nie spełniające wymogów prawidłowego uzasadnienia z art. 328 § 2 k.p.c. jest również ograniczenie się Sądu pierwszej instancji do stwierdzenia, że sam fakt wskazania zbiorników we wniosku „B.” o rozszerzenie zakresu koncesji, nie świadczy o nie przekazaniu zbiorników spółce (...) S.A. zbiorników do wyłącznej dyspozycji.

Zbyt lakoniczne jest w tym zakresie poprzestanie Sądu Okręgowego praktycznie na samym powtórzeniu argumentacji zawartej w poprzednim uzasadnieniu Sądu Okręgowego, że z dowodów w postaci wniosku „B.” o rozszerzenie koncesji i zeznań świadka M. S. nie wynika, aby (...) nie mogła korzystać ze zbiorników oddanych w najem nie podejmowano prób sprawdzenia, czy faktycznie jest możliwe korzystanie ze zbiorników oraz, że (...) S.A. wystąpiła o koncesję dopiero w dniu 3 października 2008 r., a zatem prawie 2 miesiące po zawarciu umowy, spółka „B.” wycofała zaś zbiorniki będące przedmiotem umowy niezwłocznie po otrzymaniu wezwania z URE oraz stwierdzeniu, że spółka (...) nie wykazała, by wątpliwości związane ze zbiornikami stały na przeszkodzie uzyskaniu przez nią koncesji, zaś spółka „B.” wykazała poprzez zeznania świadka M. S., oraz przedłożone przy ponownym rozpoznaniu sprawy dokumenty (kartoteki i ewidencje zbiorników) wykazała, że udostępniała powódce zbiorniki.

Sąd Okręgowy nie odniósł się do tej części zeznań świadka M. S. (które w istotny sposób wpływały na ocenę wiarygodności i przydatności tych zeznań do formułowania oceny żądań strony powodowej), w której świadek ten wskazał, że po zawarciu umowy przez strony zbiorniki stały puste, prawdopodobnie do końca obowiązywania umowy oraz, że jest on o tym przekonany, gdyż inaczej po prostu nie można (k. 131),

W tym miejscu wskazać należy, że Sąd Okręgowy nie ocenił czy przedłożone przy ponownym rozpoznaniu sprawy przez spółkę „B.” dowody w postaci kartotek i ewidencji zbiorników były objęte prekluzją dowodową.

Sąd pierwszej instancji w żaden sposób nie odniósł się do tego, że wniosek o dopuszczenie dowodu z dokumentacji księgowej spółki „B.” (obejmującej wystawione faktury, umowy, porozumienia) za okres od sierpnia do grudnia

2008 roku, związanej z jakimkolwiek rozporządzeniem (wynajmem, użyczeniem, świadczeniem jakichkolwiek usług) związanych ze zbiornikiem nr 7 o pojemności 3600 m⁽³⁾ i zbiornikami 10,11,12,13 o łącznej pojemności 1120 m⁽³⁾ będącymi przedmiotem umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku oraz o dostarczenie kompletnej dokumentacji związanej ze zmianą koncesji na obrót paliwami (a także rozszerzeniem lub nową koncesją), obejmującą składane w tym zakresie wnioski i pisma do Urzędu Regulacji Energetyki, związane ze zbiornikiem nr 7 o pojemności 3600 m⁽³⁾ i zbiornikami 10,11,12,13 o łącznej pojemności 1120 m⁽³⁾ będącymi przedmiotem umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku został po raz pierwszy zgłoszony przez spółkę (...) w odpowiedzi na pozew z dnia 27 lutego 2009 roku (k. 39) akt VIII GC 28/09, podczas gdy ciężar wykazania wykonania obowiązku przekazania zbiorników spoczywał na spółce „B.”, która dopiero w piśmie z dnia 9 czerwca 2011 roku (k. 387) złożyła wniosek o przeprowadzenie dowodu z dokumentów w postaci wydruków kartotek wejść/wyjść do zbiorników nr 7, 10, 11, 12, 13 za okres obejmujący wydanie zbiorników (...) oraz okres po wygaśnięciu umowy z (...), w związku z ponownym wykorzystaniem przez „B.” przedmiotowych zbiorników.

Pozwana wskazała, że potrzeba powołania tych dokumentów wynika później oraz, że zgłasza je w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym otrzymała wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wraz z uzasadnieniem, zgodnie z art. 479¹² § 1 k.p.c.

Zauważyć przy tym należy, że w piśmie z dnia 23 kwietnia 2009 roku spółka B. podnosiła, że zobowiązanie jej do dostarczenia dokumentacji księgowej oraz kompletnej dokumentacji związanej ze zmianą koncesji na obrót paliwami jest nie do przyjęcia, zaś wniosek o dostarczenie dokumentacji księgowej w zawnioskowanym przez spółkę (...) zakresie jest niemożliwy do zrealizowania z uwagi na brak takich dokumentów, bowiem przedmiotowe zbiorniki w czasie obowiązywania umowy były oddane do wyłącznej dyspozycji spółki (...) i nie były przedmiotem jakichkolwiek umów z osobami trzecimi (k. 114 akt VIII GC 28/09).

Sąd Okręgowy dopuszczając dowody w postaci kartotek i ewidencji zbiorników nie odniósł się do powyższego zmiennego stanowiska spółki „B.” prezentowanego w toku procesu i nie ocenił, czy nastąpiła prekluzja dowodowa w zakresie tych wniosków dowodowych.

Zauważyć w tym miejscu należy, że Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 7 kwietnia 2011 roku wskazał, że Sąd pierwszej instancji powinien odnieść się do pominiętego wniosku dowodowego spółki (...) z dokumentacji spółki „B.” na okoliczność braku przekazania zbiorników do jej wyłącznej dyspozycji i dopuścić ten dowód odpowiednio do potrzeb.

Ponadto Sąd Okręgowy pomimo formalnego dopuszczenia powyższych dokumentów nie dokonał ich rzeczywistej analizy jak i oceny (też jako dokumentów prywatnych) zwłaszcza w kontekście zeznań świadka M. S., z których wynika, że niewykorzystanie zbiorników potwierdzać mogą puste kartoteki, które prowadzi świadek, decydując tak naprawdę o ich treści -wpisując, co weszło i co wyszło (k. 132).

Sąd nie odniósł się również do tego, że pozwana w wykonaniu zobowiązania z dnia 19 września 2001 roku do przedłożenia dokumentów w postaci faktur, umów, porozumień lub aneksów dotyczących zbiornika nr 7, 10, 11, 12 i 13 wystawionych w okresie od 1 sierpnia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku pod rygorem skutków z art. 248 k.p.c. (k. 429), przedłożyła oświadczenie z dnia 18 października 2011 roku o braku takich dokumentów (k. 444) oraz fakturę VAT z dnia 29 sierpnia 2008 roku wystawionej na O. sp. z o.o. tytułem usługi ważenia towaru w części dotyczącej przeładunku ze zbiornika nr 7 (k. 445).

Sąd Okręgowy oddalając wniosek spółki (...) o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu produktów naftowych na okoliczność ustalenia czy pozwana „B.” S.A. przekazała spółce (...) do wyłącznej dyspozycji zbiorniki o których mowa w umowie stron oraz ustalenia, czy „B.” S.A. wykorzystywała przedmiotowe zbiorniki po tej dacie, w której zbiorniki te miały być przekazane do wyłącznej dyspozycji (...) jako sprekludowany, nie ustosunkował się do argumentacji (...) wskazanej w piśmie z dnia 2 kwietnia 2012 roku, że konieczność powołania powyższego dowodu powstała w związku z przedstawieniem przez „B.” S.A. w piśmie z dnia 18 października nowych dowodów, których ocena wymaga wiadomości specjalnych w zakresie obrotu, magazynowania i rozliczania produktów naftowych. (...) podniosła, że złożony przez nią wniosek o zobowiązanie pozwanej do przedstawienia pełnej dokumentacji dotyczącej

zbiorników nr 7, 10, 11, 12 i 13 nie przyniósł oczekiwanego rezultatu, gdyż pozwana przedstawiła wyrywkowo dokumentację, do której złożenia została zobowiązana (k. 498).

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak zbadania i odniesienia się do wszystkich podnoszonych przez strony zarzutów i twierdzeń dotyczących zarówno ważności umowy, jak i możliwości wykonania świadczenia oraz realizacji przez spółkę „B.” umowy w sposób skutkujący powstaniem po stronie spółki (...) obowiązku zapłaty wynagrodzenia, spowodowało, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy i tym samym nie mógł w sposób prawidłowy ustalić zasadności żądań stron.

Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że jest związany stanowiskiem Sądu Apelacyjnego wyrażonym w wyroku z dnia 7 kwietnia 2011 roku, sygn. akt I A Ca 147/11 w zakresie zarzutu nieważności umowy, w zakresie możliwości czy też niemożliwości świadczenia.

Podkreślić bowiem należy, że powyższe stanowisko Sądu Apelacyjnego odnosiło się do materiału dowodowego sprawy na dzień poprzedniego orzekania przez Sąd Apelacyjny.

Oznacza to, że Sąd pierwszej instancji powinien odnieść się do zarzutów i twierdzeń stron dotyczących ważności umowy, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w toku ponownego rozpoznania sprawy.

Zaniechanie przez Sąd Okręgowy zbadania powyższych okoliczności było nieprawidłowe i niewystarczające dla rozstrzygnięcia w przedmiocie żądań stron.

Nadto dokonana w uzasadnieniu przez Sąd I instancji analiza materiału dowodowego należy uznać za niewystarczającą z uwagi na jej lakoniczność i pobieżność.

Przede wszystkim podkreślić należy, że Sąd pierwszej instancji nie dokonał analizy przedłożonych do akt sprawy dokumentów dotyczących postępowania koncesyjnego z wniosku spółki „B.”, a ponadto zaniechał zbadania zarzutów stron, w tym zarzutu niemożliwości świadczenia, w aspekcie przedmiotu i warunków wykonywania koncesji na magazynowanie paliw ciekłych udzielonej spółce „B.” decyzją Prezes Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 2 sierpnia 2001 roku, zmienionej decyzjami z dnia 28 maja 2004 r. z dnia 14 lutego 2006 r., z dnia 8 stycznia 2007 r. oraz decyzją z dnia 28 listopada 2008 roku.

Ponadto Sąd Okręgowy nie ocenił treści umowy oraz zasadności żądań stron w świetle przepisów regulujących działalność koncesyjną.

Przypomnieć należy, że zgodnie z § 1 umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku przedmiotem tej umowy było świadczenie usług przeladowniczych i wynajmu: zbiornika nr 7 o pojemności 3.600 m⁽³⁾ i zbiorników nr 10, 11, 12, 13 o łącznej pojemności 1.120 m⁽³⁾ mających status miejsca czasowego składowania będących własnością „B.”. Spółka „B.” zobowiązała się przekazać w/w zbiorniki do wyłącznej dyspozycji (...) do dnia 31 sierpnia 2008 roku.

Z analizy akt sprawy wynika, że decyzją z dnia 2 sierpnia 2001 roku Prezes Urzędu Regulacji Energetyki udzielił przedsiębiorcy „B.” spółce akcyjnej (...) w S., zwanemu dalej „Koncesjonariuszem” koncesji na magazynowanie paliw ciekłych na okres od dnia 10 sierpnia 2001 roku do dnia 10 sierpnia 2011 roku.

W piśmie z dnia 23 sierpnia 2006 roku skierowanym do Urzędu Regulacji Energetyki zarząd „B.” S.A (...) w S. zgodnie z poz. 2.5.1 posiadanej koncesji na magazynowanie paliw płynnych wydanej przez Prezesa Urzędu Energetyki z dnia 02 sierpnia 2001 r. nr (...) poinformował o wykonaniu w ramach inwestycji rozwojowych 4 zbiorników dla magazynowania produktów naftowych III kl. niebezpieczeństwa pożarowego i wniósł o rozszerzenie wydanej koncesji o magazynowanie produktów III kl. niebezpieczeństwa pożarowego w wybudowanych zbiornikach:

- Nr 10 o objętości V nom. = 200 m³

- Nr 11 o objętości V nom. = 320 m³

- Nr 12 o objętości V nom. = 320 m³

- Nr 13 o objętości V nom. = 200 m³

Pozostałe warunki i zobowiązania koncesjonariusza nie ulegają zmianie.

Po wprowadzeniu do eksploatacji w/w zbiorników objętość zbiorników objętych koncesją będzie wynosić 13.440 m³. tj:

- zbiornik V = 3200 m³ objęty koncesją

- zbiornik V = 3200 m³ objęty koncesją

- zbiornik V = 4000 m³ objęty koncesją

- zbiornik V = 1000 m³ objęty koncesją

- zbiornik V = 1000 m³ objęty koncesją

- zbiornik V- 200 m³ ujęty we w/w wniosku

- zbiornik V = 200 m³ ujęty we w/w wniosku

- zbiornik V - 320 m³ ujęty we w/w wniosku

- zbiornik V = 320 m³ ujęty we w/w wniosku.

Przedstawiając powyższe spółka „B.” wniosła o rozszerzenie wydanej koncesji na zrealizowane 4 zbiorniki o łącznej objętości V= 1040 m⁽³⁾.

W piśmie z dnia 8 lutego 2008 roku skierowanym do Urzędu Regulacji Energetyki zarząd „B.” S.A. (...) w S. zgodnie z p. 2.5.1 posiadanej koncesji na magazynowanie paliw płynnych wydanej przez Prezesa Urzędu Energetyki decyzją z dnia 02 sierpnia 2001 r. i późniejszymi zmianami poinformował o przystosowaniu do magazynowania produktów ciekłych ropopochodnych istniejącego zbiornika Nr 1 o pojemności V = 2000 m³ do magazynowania mazutu.

Podając powyższe zarząd „B.” S.A. (...) w S. wniósł o rozszerzenie wydanej koncesji na magazynowanie produktów ropopochodnych w bazie „B.” S.A. (...) w S. przy ul. (...) z 13.440 m⁽³⁾ na 15.440 m⁽³⁾ tj. o pojemność zbiornika Nr 1 = V = 2000 m⁽³⁾.

W piśmie z dnia 1 października 2008 roku (...) S.A. w Z. złożyła do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki wniosek o udzielenie koncesji na wytwarzanie, obrót i magazynowanie paliw ciekłych.

(...) S.A. w Z. wskazała, że zamierza rozpocząć działalność w zakresie wytwarzania, obrotu oraz magazynowania paliw ciekłych niezwłocznie po uzyskaniu koncesji na prowadzenie tego typu działalności. W związku z powyższym wraca się z prośbą o wydanie w/w koncesji na okres 10 lat. Firma (...) jest spółką należącą do koncernu J.. Została powołana do życia w dniu 8 lipca 2008 z kapitałem założycielskim w wysokości 1 000.000 zł.

W dniu 15 sierpnia 2008 roku firma podpisała umowę wynajmu oraz świadczenia usług przeładowniczych z firmą „B.” S.A. (...) w S.. Umowa ta obowiązywać będzie do dnia 1 sierpnia 2017 roku.

Wynajmowane przez firmę (...) S.A. zbiorniki oraz urządzenia przeładownicze pozwalają na bezpieczną i profesjonalną obsługę wszelkich czynności związanych zarówno z przeładunkiem, dystrybucją oraz wytwarzaniem i magazynowaniem paliw ciekłych. Dodatkowo firma występuje do Urzędu Celnego w S. z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na prowadzenie składu podatkowego na wynajmowanych zbiornikach. Głównym profilem działalności będzie produkcja i sprzedaż paliw i biopaliw ciekłych, powstających ze zmieszania oleju napędowego o zawartości siarki do 50 PPM oraz różnego rodzaju biokomponentów.

W piśmie z dnia 14 października 2008 roku Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wezwał (...) S.A. do nadesłania, w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania dokumentów i wyjaśnień

Jednocześnie Prezes Urzędu Regulacji Energetyki poinformował, że w związku z tym, że zbiorniki wskazane przez (...) S.A. jako miejsce wykonywania działalności koncesjonowanej w zakresie wytwarzania, magazynowania i obrotu paliwami ciekłymi zostały również przedstawione we wniosku przedsiębiorcy – „B.” S.A. (...) w S. o rozszerzenie zakresu udzielonej temu przedsiębiorcy koncesji jako miejsce wykonywania przez niego działalności koncesjonowanej, posiadanie przez Przedsiębiorcę możliwości technicznych gwarantujących prawidłowe wykonywanie działalności będzie przedmiotem dalszego postępowania.

W piśmie z dnia 22 października 2008 roku Prezes Urzędu Regulacji Energetyki w związku z powzięciem informacji o podpisaniu umowy ze spółką (...) w zakresie wynajmu zbiorników o numerach 7,10,11,12,13 wezwał „B.” S.A. (...) w S. do nadesłania informacji, w których zbiornikach jakie rodzaje paliwa ciekłego będzie wykonywał działalność w zakresie usługowego magazynowania paliw ciekłych.

W piśmie z dnia 31 października 2008 roku do Urzędu Regulacji Energetyki „B.” S.A. (...) w S. wskazała, że w nawiązaniu do wniosku z dnia 09.06.2008 r. - (...) oraz pisma z dnia 26.06.2008 r. wnosi o rozszerzenie posiadanej koncesji (...) z późniejszymi zmianami o magazynowanie:

- mazutu (olej ciężki) w zbiorniku nr 1 o objętości $V = 2000 \text{ m}^3$,

- benzyny w zbiorniku Z – 5 o objętości $V = 6.500 \text{ m}^3$.

Łącznie 8.500 m^3 paliw płynnych.

Z uwagi na podpisaną umowę z (...) SA. i złożenie przez (...) S.A. wniosku o wydanie koncesji na wytwarzanie paliw, „B.” S.A. (...) w S. wniosła o wycofanie zbiorników objętych wnioskiem (...) S.A. : Nr 10, Nr 11, Nr 12, Nr 13, Nr 7 z udzielonej koncesji na magazynowanie paliw nr (...).

B. S.A. (...) w S. wskazała obecny stan zbiorników na magazynowanie paliw płynnych w „B.” S.A. Terminal w S., ul. (...):

Lp.	Nr zbiornika	Pojemność	Produkt
1.	Zbiornik nr 7	3200 m^3	Olej napędowy
2.	Zbiornik nr 6	3200 m^3	Olej napędowy
3.	Zbiornik nr Z - 1	4.000 m^3	Olej napędowy

4.	Zbiornik nr 3	1.000 m ³	Olej napędowy
5.	Zbiornik nr 4	1.000 m ³	Olej napędowy
6.	Zbiornik nr 11	320 m ³	Olej napędowy
7.	Zbiornik nr 12	320 m ³	Olej napędowy
8.	Zbiornik nr 13	200 m ³	Olej napędowy
9.	Zbiornik nr 10	200 m ³	Olej napędowy
10.	Zbiornik nr Z - 5	6.500 m ³	Benzyna
11.	Zbiornik nr 1	2.000 m ³	Mazut (olej ciężki)

„B.” S.A. (...) w S. wskazała, że zbiorniki objęte dotychczasową koncesją ujęto w pozycji: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Łączna objętość wynosi 13.440 m⁽³⁾.

Zbiorniki do wycofania z koncesji ujęto w pozycji: 1,6,7,8,9. Łączna objętość wynosi 4.240 m³.

Zbiorniki ujęte w pozycji: 10, 11 stanowią zbiorniki, o które należy rozszerzyć koncesję na magazynowanie paliw ciekłych zgodnie z naszym wnioskiem z dnia 9 czerwca 2008 r. o objętość - 8.500 m³.

Po aktualizacji koncesja winna obejmować zbiorniki ujęte w pozycji: 2, 3, 4, 5, 10, 11 o łącznej objętości 17.700 m³.

Decyzją z dnia 28 listopada 2008 roku Prezes Urzędu Regulacji Energetyki po rozpatrzeniu wniosku z dnia 8 lutego 2008 r. przedsiębiorcy: „B.” (...) w S. Spółka Akcyjna z siedzibą w S., zmienił decyzję, z dnia 2 sierpnia 2001 r. Nr (...), zmienioną:

- decyzją z dnia 28 maja 2004 r. Nr (...),

- decyzją z dnia 14 lutego 2006 r. Nr (...),

- decyzją z dnia 8 stycznia 2007 r. Nr (...),

Z treści powyższych dokumentów, których obszerną treść Sąd Apelacyjny postanowił przytoczyć, tak żeby przy kolejnym rozpoznaniu sprawy ponownie nie umknęła ona uwadze Sądu Okręgowego wynika, że w dniu zawarcia przez strony umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku o świadczenie usług przeładowniczych i wynajmu zbiornika nr 7 o pojemności 3.600 m⁽³⁾ i zbiorników nr 10, 11, 12, 13 o łącznej pojemności 1.120 m⁽³⁾ mających status miejsca czasowego składowania będących własnością „B., w której spółka „B. zobowiązała się przekazać w/w zbiorniki do wyłącznej dyspozycji (...) do dnia 31 sierpnia 2008 roku, zbiorniki nr 7, 10, 11, 12, i 13 stanowiące przedmiot umowy były objęte koncesją udzieloną spółce „B.”.

Z treści pisma z dnia 23 sierpnia 2006 roku wynika, że „B.” S.A. (...) w S. wniosła o rozszerzenie wydanej koncesji o magazynowanie produktów III kl. niebezpieczeństwa pożarowego w wybudowanych zbiornikach: Nr 10 o objętości V nom. = 200 m⁽³⁾, Nr 11 o objętości V nom. = 320 m³, Nr 12 o objętości V nom. = 320 m⁽³⁾, Nr 13 o objętości V nom. = 200 m⁽³⁾ oraz, że po wprowadzeniu do eksploatacji w/w zbiorników objętość zbiorników objętych koncesją będzie wynosić 13.440 m⁽³⁾.

Natomiast w piśmie z dnia 31 października 2008 roku „B.” S.A. (...) w S. wskazała, że obecny stan zbiorników na magazynowanie paliw płynnych w „B.” S.A. Terminal w S., ul. (...) obejmuje zbiornik nr 7 o poj. 3200 m⁽³⁾, nr 10 o poj. 200 m⁽²⁾, zbiornik nr 11 o poj. 320 m⁽³⁾, zbiornik nr 12 o poj. 320 m⁽³⁾, zbiornik nr 13 o poj. 200 m⁽³⁾.

Sąd pierwszej instancji nie zbadał jakie znaczenie dla oceny możliwości świadczenia miał fakt, że w chwili zawarcia umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku zbiorniki nr 7, 10, 11, 12, i 13 stanowiące przedmiot umowy były objęte koncesją udzieloną spółce „B.”,

Sąd Okręgowy uznając, że celem umowy stron było rozpoczęcie przez (...) składu podatkowego i korzystanie ze zbiorników nie odniósł się do zeznań G. Ś., który twierdził, że celem zawarcia przez strony umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku. było uzyskanie tytułu prawnego do zbiorników w celu ubiegania się o koncesję, a następnie zezwolenie na prowadzenie składu podatkowego – a skoro tak, to po co podwójna umowa

Zeznania G. Ś., że zawarcie umowy miało na celu umożliwienie spółce (...) uzyskania wymaganej koncesji uwiarygodnia okoliczność, spółka ta została wpisana do rejestru przedsiębiorców w dniu 4 sierpnia 2008 roku, w związku z czym według G. Ś. niemożliwe było, aby w okresie do dnia zawarcia umowy przez strony spółka ta uzyskała wymaganą koncesję.

Wobec powyższego stanowiska byłego prezesa spółki (...) co do celu zawarcia umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku konieczne było odniesienie się przez Sąd Okręgowy to tego, jakie znaczenie dla realizacji umowy miał fakt, że zbiorniki stanowiące przedmiot umowy stron w chwili jej zawierania były objęte koncesją na magazynowanie paliw ciekłych udzieloną spółce „B.”, a wycofanie przedmiotowych zbiorników objętych powyższym wnioskiem nastąpiło dopiero decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 28 listopada 2008 roku (k. 103-106), która nie była wówczas jeszcze decyzją ostateczną, podczas gdy byt prawny umowy ustał w dniu 10 grudnia 2008 roku.

Zauważyć w tym miejscu należy, że Sąd Okręgowy nie odniósł się do tego, że spółka „B.” nie wykazała w jakiej dacie decyzja z dnia 28 listopada 2008 roku stała się ostateczna.

Sąd nie ustosunkował się do oświadczenia prezesa zarządu spółki (...) N. K. złożonego na rozprawie w dniu 13 października 2009 roku, że wniosek o wycofanie z koncesji zbiorników objętych umową został złożony przez „B.” dopiero 31 października 2008r., zaś decyzja w tej sprawie zapadła 28 listopada 2008 roku, a biorąc pod uwagę 14 dniowy termin na uprawomocnienie się, dopiero 12 grudnia 2008 roku zbiorniki te mogły być przedmiotem koncesji (...), a zatem już po rozwiązaniu umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku.

Sąd Okręgowy w szczególności nie ocenił postanowień umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku w świetle przedmiotu i warunków koncesji udzielonej spółce „B.”, zgodnie z którymi Koncesjonariusz miał obowiązek zapewnić, że prowadzona przez niego działalność inna niż objęta niniejszą koncesją nie będzie zagrażać ani nie wpłynie negatywnie na warunki prowadzenia działalności objętej niniejszą koncesją, w szczególności poprzez pogorszenie jakości świadczonych usług (punkt 2.1.6 decyzji z dnia 2 sierpnia 2001 roku).

Sąd Okręgowy nie odniósł się do tego, że spółka „B.” nie przedłożyła do akt sprawy decyzji z dnia 2 sierpnia 2001 r. Nr (...), z dnia 28 maja 2004 r. Nr (...), z dnia 14 lutego 2006 r. Nr (...) oraz z dnia 8 stycznia 2007 roku zmieniających decyzję z dnia 2 sierpnia 2001 roku o udzieleniu koncesji.

Sąd pierwszej instancji nie odniósł się do okoliczności, że koncesja udzielona spółce „B.” określała łączną pojemność magazynową zbiorników należących do Koncesjonariusza, oraz czy w związku z tym spółka „B.” mogła w dniu 15 sierpnia 2008 roku wynająć zbiorniki nr 7, 10, 11, 12, i 13 objęte udzieloną jej koncesją.

Sąd Okręgowy nie ustosunkował się do twierdzeń spółki (...) podnoszonych w pozwie, że gdyby wiedziała, że intencją pozwanego jest wykorzystanie tych samych zbiorników, które na mocy umowy z dnia 15.08.2008r. zostały wynajęte powodowi, we własnym wniosku pozwanego o rozszerzenie koncesji, nie złożyłby oświadczenia o zawarciu tej umowy.

W tej sytuacji bowiem umowa była dla powoda całkowicie nieprzydatna w zakresie postępowania o uzyskanie koncesji na obrót paliwami ciekłymi. spółki Według spółki (...) pozwany działając jako profesjonalista doskonale wiedział, jakie skutki dla powoda wywołuje zgłoszenie tych samych zbiorników we własnym wniosku o rozszerzenie koncesji, i że w praktyce oznacza to brak możliwości uzyskania koncesji przez powoda, a także wiedział, iż powód nie posiada koncesji i zamierza wskazać przedmiotowe zbiorniki we wniosku o koncesję na obrót paliwami ciekłymi (k. 4).

Ponadto Sąd pierwszej instancji nie odniósł się do zeznań świadka G. Ś., z których wynika, że do momentu uzyskania koncesji zbiorniki były w posiadaniu spółki „B.” oraz, że umowa była negocjowana pomiędzy stronami.

Sąd Okręgowy nie ustosunkował się również do twierdzeń spółki „B.” zawartych w odpowiedzi na pozew, że spółka (...) jest profesjonalistą powołująca się w oficjalnych dokumentach na wiedzę i doświadczenie w handlu i produkcji paliw i biopaliw, że zapisy umowy są precyzyjne, były przedmiotem negocjacji z powodką, która je zaakceptowała (k. 63)

Sąd pierwszej instancji uznając, że spełnione zostały przesłanki z § 10 umowy uprawniające spółkę B. do wynagrodzenia, nie wykonał wiążącego go wskazania Sądu Apelacyjnego poprzednio orzekającego w sprawie, co do zbadania okoliczności dotyczącej sprzeczności w zakresie pojemności zbiorników wskazanej w umowie z ich faktyczną wielkością w kontekście zasadności i wysokości zgłoszonego przez spółkę „B.” żądania zapłaty wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy nie ustosunkował się do tego, że w umowie z dnia 15 sierpnia 2008 roku wskazano, że zbiornik nr 7 ma pojemność 3.600 m³, natomiast łączna pojemność zbiorników nr 10, 11, 12, 13 wynosi

1.120 m⁽³⁾, łącznie 4720 m⁽³⁾, podczas gdy z powołanej powyżej dokumentacji koncesyjnej spółki „B.” wynika, że zbiornik nr 7 ma poj. 3200 m⁽³⁾, zbiornik nr 10 ma poj. 200 m⁽³⁾, zbiornik nr 11 ma poj. 320 m⁽³⁾, zbiornik nr 12 ma poj. 320 m⁽³⁾, zbiornik nr 13 ma poj. 200 m⁽³⁾, łączna objętość wynosi 4.240 m⁽³⁾.

Sąd Okręgowy nie odniósł się do zastrzeżeń spółki (...), że wynagrodzenie powinno odpowiadać faktycznej pojemnością zbiorników, która nie odpowiadała pojemności zbiorników wskazanych w umowie stron.

Sąd nie ustosunkował się do oświadczenia prezesa zarządu spółki (...) N. K. złożonego na rozprawie w dniu 13 października 2009 roku, że „B.” zawyżyła wielkość zbiorników o 480 m⁽³⁾, co wynika z pisma z 31 października 2008 roku, z porównania wielkości zbiorników wskazanych w umowie z pojemnością wskazaną w tabeli zawartej w piśmie z 31 października 2008 roku.

Podobnie- nie uczynił tego w odniesieniu do stwierdzenia pełnomocnika pozwanej, że omyłka w pojemności nie ma znaczenia dla sprawy, bo żądanie zapłaty dotyczyło pozostawania w gotowości i do ilości przeładunku.

Zdaniem N. K. stanowiło to nienależyte wykonanie umowy i wprowadzenie w błąd, tym bardziej, że pojemność zbiorników ma wpływ na określenie ceny (k. 130).

Sąd Okręgowy nie ocenił zeznań świadka G. Ś., że nie sądzi on, żeby pojemność zbiorników była mniejsza od tej przewidzianej w umowie, bo były to poważne konsekwencje dla „B.” (k. 241).

Sąd pierwszej instancji nawet nie podjął próby wyjaśnienia jakie znaczenie dla zasadności żądania spółki „B.” o zapłatę wynagrodzenia miał fakt, że umowa z dnia 15 sierpnia 2008 roku została zawarta w przedmiocie świadczenia usług przeładowniczych i wynajmu zbiorników.

Sąd Okręgowy nie zbadał, czy wynagrodzenie określone w § 10 umowy dotyczyło usług przeładowniczych nierozdzielnie związanych z wynajmem zbiorników na paliwo, czy też świadczenie usług przeładowniczych stanowiło odrębny przedmiot umowy.

Sąd pierwszej instancji uznając, że spełnione zostały przesłanki z § 10 umowy uprawniające spółkę „B.” do wynagrodzenia, nie dokonał analizy przedmiotu umowy stron określonego jako świadczenie usług przeładowniczych i wynajmu zbiorników i nie ocenił czy świadczenia te były ze sobą nierozdzielnie związane, czy też stanowiły świadczenia odrębne.

W tym też kontekście, Sąd Okręgowy nie dokonał analizy zapisu § 6 umowy stron, w którym (...) zobowiązała się do potwierdzania dostawy towaru statkiem pisemnie z wyprzedzeniem 5 dni roboczych (k. 21) oraz do podstawiania środków transportu odpowiednich do przewozu przewidywanego ładunku.

Powyższy zapis może mieć istotne znaczenie dla oceny zasadności żądania spółki „B.” zapłaty wynagrodzenia, gdyż pełnomocnik spółki „B.” na rozprawie w dniu 13 października 2009 roku oświadczył, że określenie pojemności zbiorników nie ma znaczenia dla sprawy, gdyż spółka „B.” domaga się zapłaty za pozostawanie w gotowości do świadczenia usług dotyczących gwarantowanej ilości przeładunku (k. 129).

Z kolei prezes zarządu spółki (...) N. K. na rozprawie w dniu 13 października 2009 roku oświadczył, że według § 6 umowy (...) zobowiązała się potwierdzać dostawę towaru z 5 dniowym wyprzedzeniem, a zatem już w ten sposób się zabezpieczyła.

Sąd Okręgowy nie ocenił, czy ustalenie przez strony terminu wykonania przez spółkę „B.” obowiązku przekazania zbiorników nr 7, 10, 11, 12 i 13 do wyłącznej dyspozycji spółce (...) do dnia 31 sierpnia 2008 roku miało znaczenie dla ustalenia terminu obowiązywania umowy w zakresie obowiązku (...) do zapłaty wynagrodzenia z tytułu nie wywiązania się z gwarantowanej umową minimalnej wielkości przeładunku na dzień 1 września 2008 roku.

Za niewystarczające i niespełniające wymogów uzasadnienia z art. 328 § 2 k.p.c. uznać należy rozważania Sądu Okręgowego, że spółka „B.” może domagać się wynagrodzenia za okres po rozwiązaniu umowy, gdyż w § 7 umowy przewidziano gwarantowaną miesięczną wielkość przeładunku, a zatem, bez względu na to, do którego dnia grudnia obowiązywać miała umowa, pozwana winna zapłacić równowartość ilości nie dostarczonych miesięcznie ton pomnożonych przez stawkę 19 zł za tonę plus VAT (§ 10 pkt 2 umowy) oraz, że ten sposób zakończenia współpracy stanowić mógł zaskoczenie dla powódki.

Sąd Okręgowy w rzeczywistości nie zajął się rzeczową analizą stanowiska stron w zakresie dochodzonego wynagrodzenia, zwłaszcza, czy się należy za pełny miesiąc wrzesień – skoro w świetle niejasności poszczególnych zapisów umowy, o których mówił Sąd Apelacyjny po raz pierwszy uchylając wyrok były i nadal są z tym problemy interpretacyjne.

Sąd Okręgowy ponownie rozpoznając sprawę w zakresie wynagrodzenia za miesiąc wrzesień, w swoim uzasadnieniu ograniczył się do dosłownego wręcz przytoczenia uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego, który przecież z konkretnych przyczyn został uchylony.

Sąd Okręgowy ponownie rozpoznający sprawę wskazał w uzasadnieniu, że postanowienia dotyczące minimalnych gwarantowanych ilości były związane z pozostawianiem pozwanej w gotowości świadczenia usług i że zapis taki jest powszechny w umowach tego rodzaju, zawieranych przez pozwaną.

Jednakże sąd ten nie rozważył w powyższym aspekcie zarzutów powoda (k-133), że (...) w § 6 umowy zobowiązała się potwierdzać dostawy towaru z 5 dniowym wyprzedzeniem, co już było zabezpieczeniem interesów „B.” – i jak ma się do tego jej twierdzenie o konieczności nieustannej gotowości do świadczenia usług i związanego z tym wynagrodzenia.

Nadto Sąd Okręgowy nie pokwapił się nawet o jakiegokolwiek uzasadnienie swojej tezy, że postanowienia dotyczące minimalnych gwarantowanych ilości były związane z pozostawianiem pozwanej w gotowości świadczenia usług i że zapis taki jest powszechny w umowach tego rodzaju, zawieranych przez pozwaną – oparł się w tym zakresie na bardzo enigmatycznym zeznaniu strony „B.” oraz podobnym zeznaniu świadka G. Ś., nie ustalił nawet, czy powszechnym jest występowanie obrotu takich umów jak ta pomiędzy stronami, czyli łączącej w sobie świadczenie usług przeładunkowych i wynajmu zbiornika.

Sąd Okręgowy nie rozważył wzajemnego wpływu na siebie tych dwóch zakresów umów i to w odniesieniu do poszczególnych, kolejnych zapisów umowy (zwłaszcza tych budzących wątpliwości interpretacyjne) i jaki był w tym zakresie zgodny zamiar stron.

Skoro wynagrodzenie w świetle umowy miało być związane jedynie ze świadczeniem usługi przeładunkowej, to należało ustalić, czy i ewentualnie jak ta usługa związana była z wynajmem zbiorników, a dalej, czy w ogóle wynajem zbiorników mógł być uznany za świadczenie możliwe i to w terminie określonym w umowie w związku z podnoszonymi powyżej regulacjami koncesyjnymi i ich wpływie na możliwość swobodnego rozporządzania nimi przez właściciela spółki „B.”.

W szczególności należy zwrócić uwagę, że z koncesji z 2 sierpnia 2001 roku wynika m.in., że przedmiot działalności objętej tą koncesją stanowi wykonywana przez Koncesjonariusza zawodowo, we własnym imieniu, w sposób zorganizowany i ciągły zarobkowa działalność gospodarcza polegająca na magazynowaniu następujących paliw ciekłych: olejów napędowych, olejów opałowych w przystosowanych do przechowywania tych paliw zbiornikach należących do Koncesjonariusza – z powyższego może wynikać, że koncesja była nierozdzielnie związana z tytułem prawnym do zbiorników i to przez cały czas trwania koncesji.

Nadto zgodnie z treścią punktu 2.1.3. koncesjonariusz nie będzie zawierać umów, na podstawie których dokonuje świadczenia usług magazynowania paliw ciekłych, z przedsiębiorstwami energetycznymi, które nie posiadają ważnej koncesji w przypadkach, gdy koncesja taka jest wymagana przepisami prawa ustawy – Prawo energetyczne - należało więc ustalić, czy faktycznie zbiorniki miały być wynajmowane i wykorzystywane, czy też zapis umowny miał służyć jedynie (...) do wykazania tytułu prawnego (fikcyjnego) do korzystania z nich dla celów uzyskania koncesji (jeżeli tak, to jak się to ma do ewentualnego obejścia wymogów prawa koncesyjnego i czy wówczas nie byłby wystarczający zakres umowy odnoszący się jedynie do najmu zbiorników - w jakim celu dodano do zakresu umowy usługi przeładunkowe), czy też w rzeczywistości zbiorniki miały być nadal wykorzystywane przez „B.” do świadczenia na rzecz (...) (nie posiadającej koncesji) usług magazynowania paliw.

Również należy się odnieść do treści punktu 2.5.1. - Koncesjonariusz jest zobowiązany do niezwłocznego pisemnego informowania Prezesa URE o realizowanych inwestycjach rozwojowych, modernizacyjnych lub związanych z ochroną środowiska, o zamiarze rozszerzenia lub ograniczenia działalności związanej z magazynowaniem paliw ciekłych oraz o innych przewidywanych zmianach mających istotny wpływ na warunki prowadzenia działalności objętej niniejszą koncesją.

Ustalenie zamiaru stron w powyższym zakresie jest tym bardziej istotne i potrzebne, gdy się weźmie pod uwagę treść zeznań R. Ż., że z koncesji wynika zakaz wynajmowania zbiorników magazynowych firmom bez koncesji, że nie są dzierżawione zbiorniki i nie było potrzeby modyfikacji koncesji, bo one miały być tylko udostępnione, a dopiero następnie stwierdził on, że jednak zbiorniki były wynajmowane.

Z kolei w myśl punktu 2.2.2 Koncesjonariusz jest zobowiązany do utrzymywania stanu technicznego oraz wyposażenia obiektów, instalacji i urządzeń związanych z prowadzeniem działalności objętej niniejszą koncesją, zgodnych

z obowiązującymi przepisami określającymi wymogi techniczne, w tym metrologiczne, jakościowe i ochrony środowiska, - należało rozważyć jak się ma ten zapis do wynajęcia (wydania) zbiorników i przez to powstanie braku możliwości uczynienia zadość tej regulacji.

Oczywiście obowiązkiem Sądu Okręgowego będzie analiza innych zapisów tej koncesji jak i innych decyzji oraz składanych w postępowaniu koncesyjnym wniosków aspekcie wykładni zgodnego, umownego zamiaru stron.

Wskazać również należy, że Sąd Okręgowy nie dokonał kategorycznego ustalenia, która ze stron ostatecznie przygotowała projekt umowy z dnia 15 sierpnia 2008 roku, co ma też swoje znaczenie przy ustalaniu zgodnego zamiaru stron przy formułowaniu poszczególnych zapisów umowy – należy dokonać analizy wszystkich zapisów umowy i relacji zachodzących pomiędzy nimi.

Reasumując powyższe rozważania wskazać należy, że Sąd Okręgowy nie zbadał, czy w świetle dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy, twierdzeń i zarzutów stron oraz właściwych przepisów umowa z dnia 15 sierpnia 2008 roku była ważna, w tym czy świadczenie było możliwe, co skutkowało nie rozpoznaniem istoty sprawy.

Sąd Okręgowy nie dokonał pełnych ustaleń faktycznych niezbędnych dla rozstrzygnięcia sprawy i nie dokonał oceny całego materiału dowodowego sprawy, w związku z czym zaskarżone rozstrzygnięcia nie poddają się kontroli Sądu drugiej instancji.

Zatem Sąd Apelujący, z uwagi na powyższe okoliczności nie mógł merytorycznie orzekać co do roszczeń objętych żądaniami stron, zważywszy, iż kwestie przesądzające o ich zasadności nie zostały należycie ustalone przez Sąd Okręgowy.

Co więcej, orzekanie przez Sąd Apelacyjny co do meritum sprawy pozbawiłoby strony procesu możliwości zainicjowania kontroli drugoinstancyjnej, co tym samym naruszałoby strukturę procesu cywilnego jak i uniemożliwiłoby stronie skorzystanie z przysługującego jej, a wynikającego wprost z art. 78 Konstytucji uprawnienia zaskarżania orzeczeń do sądu wyższej instancji.

Z uwagi na powyższe okoliczności, zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Okręgowy powinien przeprowadzić postępowanie dowodowe oceniając, czy nie nastąpiła prekluzja w zakresie zgłoszonych przez strony wniosków dowodowych

Odnosząc się do istoty sprawy, Sąd powinien ocenić całość zgromadzonego w sprawie, nie objętego prekluzją, materiału dowodowego, przez pryzmat wszystkich twierdzeń i zarzutów zgłoszonych przez strony i ocenić zasadność żądań stron w aspekcie właściwych przepisów prawa materialnego, następnie zaś sporządzić w sposób prawidłowy, wynikający z uregulowań art. 328 § 2 k.p.c. pisemne motywy wydanego rozstrzygnięcia.

Powinien mieć też oczywiście na uwadze uwagi poczynione przez Sąd Apelacyjny, ale też przy ponownym rozpoznaniu nie może się tylko do nich ograniczyć.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., uchylił oba zaskarżone wyroki i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego (art. 108 § 2 k.p.c.).

SSA M. Iwankiewicz SSA Dariusz Rystał SSA E. Buczkowska-Żuk